

Rudar izhaja trikrat na mesec in sicer prvi, drugi in četrti četrtek v mesecu z datumom naslednjega dne. Naročnina za celo leto 4 K, pol leta 2 K in četrt leta 1 K. Posamezne številke po 10 v.

RUDAR

Reklamacije so proste poštnine. Nefrankirana pisma se ne sprejmejo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati po dogovoru. Uredništvo in upravnništvo je v Trbovljah (na Štajerskem).

..... Glasilo slovenskih rudarjev.

Mednarodne strokovne organizacije v l. 1911.

Mednarodno tajništvo strokovnih central je izdalo pred kratkim poročilo o položaju strokovnih organizacij v letu 1911. V mednarodnem tajništvu je združenih 19 central. Pregled bolgarske centrale je zaradi difference z drugo deželno centralo izločen. Niso združeni v mednarodnem tajništvu strokovne organizacije v Avstraliji, Novi Zelandiji, Južni Afriki in južni Ameriki in del tudi angl. organizacij. Ako bi bile te organizacije mednarodno združene v mednarodnem tajništvu, bi se število članov zvišalo najmanj za dva in pol milijona. V naslednji tabeli je označeno število članov organizacij združenih v mednarodnem tajništvu.

	Skupaj		v deželnih centralah	
	1910	1911	1910	1911
Angleška	2.440.723	3.010.346	710.994	861.482
Francoska	977.350	1.029.238	340.000	450.000
Belgija	138.928	92.735	68.984	77.224
Nizozemska	143.850	153.689	44.120	52.235
Danska	123.864	128.224	101.563	105.269
Švedska	122.180	116.500	85.176	80.129
Norveška	47.453	53.830	46.397	53.475
Finska	24.928	19.640	15.346	19.640
Nemčija	2.688.144	3.061.002	2.017.298	2.339.775
Avstrija	451.232	496.263	400.563	421.905
Bosna in Herc.	6.269	5.587	6.086	558.782
Hrv. in Slav.	6.805	8.504	5.108	7.100
Ogrska	86.778	95.180	86.478	95.180
Srbija	7.418	8.337	7.418	8.337
Rumunija	8.515	6.000	8.515	6.000
Bolgarske	3.000	—	3.000	—
Švica	93.797	78.119	63.863	78.119
Italija	783.538	709.943	350.943	384.446
Španija	40.984	80.000	40.984	80.000
Zed. države	1.710.433	2.282.361	1.710.433	1.775.000
Skupno	9.905.189	11.435.489	6.121.709	6.900.995

Število vseh članov strokovnih organizacij je torej naraslo v teh deželah v teku enega leta od 9.905.189 na 11.435.489, število članov dotičnih deželnih central pa do 6.121.709 na 6.900.995. Le za sedem dežel se je določilo lahko tudi odstotno število organiziranih industrijskih delavcev. Na Danskem je bilo od vseh industrijskih delavcev organiziranih 51,75 odstotkov, v Nemčiji 32,91, na Norveškem 26,74, na Švedskem 21,88, v Zedinjenih državah 19,26, v Bosni 11,64 in v Italiji 9,49.

Glede gnotnega stanja strokovnih organizacij so znani podatki za 50 odstotkov skupnega števila članov. Letni dohodki teh organizacij, torej približno polovice vseh strokovnih organizacij, so znašali 192 milijonov kron, stroški pa 170,4 milijonov kron. Med stroški je 9 milijonov kron za podpore. Torej nad polovico vseh izdatkov so dobili zopet organizirani člani kot neopsredno podporo 60 milj. kron so znašali stroški za stavke. Za strokovno gibanje so dobile Zedinjene države in Nemčija 22,26 milijonov kron. Angleška 8,64 milijonov kron itd. Žal, da ni mogoče še določiti uspehov vseh mezdnih gibanj po vseh deželah, ker šele potem bi se lahko popolnoma jasno videlo, kako mogočno da vplivajo strokovne organi-

zacije že danes po vseh deželah na življenske razmere delavstva.

Iz poročil poedinih dežel navajamo le glavne podatke:

Na Francoskem izhaja izredno visoko število strokovnih listov. Izhajajo večinoma po enkrat na mesec. — Organizacije v Belgiji stremijo po združitvi v deželne in industrijske zveze. Tej združitvi se čimdalje bolj približujejo. — Na Holandskem so štiri različne strokovne smeri. Poleg centrale zastopane v mednarodnem tajništvu, obstojijo še centrale anarhističnih organizacij in krščanske in katoliške zveze. Socialistične organizacije štejejo še enkrat toliko članov, kakor ostale tri skupaj. — Danska ima odstotno najvišje število organiziranih delavcev. — Organizacije na Švedskem so se po hudem boju leta 1909 iznova oživele in se prav lepo razvijajo. — Na Norveškem se opaža nenavadno silen industrijski razvoj. Prebivalstvo se je od leta 1886 pomnožilo za 40 odstotkov, število proletarijata je pa naraslo za 505 odstotkov. Vključ hudi in ogromnim bojem organiziranega delavstva, naraščajo strokovne organizacije naglo in močno. — Na Finskem občuti delavstvo prav kruto rusko zatiranje. Knjigovenci so morali prenesti hude boje. Zmagali so skoraj vedno, zlasti ker so inozemske organizacije znatno podpirale boje. — Poročilo iz Nemčije je najboljše in se bavi tudi z gospodarskimi razmerami, z nasprotnimi organizacijami in z podjetniškimi zvezami. — Strokovne organizacije na Avstrijskem krepko napredujejo, in kriza, ki je nastopila vsled separatističnega gibanja, je že skoraj premagana. — Bosna in Hercegovina se tudi lahko ponašata z lepim napredkom. Največje ovire stavi delavstvu nazadnjaška vlada in seveda podjetniki tudi. Prave koalicijske pravice nima še bosansko in hercegovsko delavstvo. — Na Ogrskem, tej klasični deželi zatiranja, so se strokovne organizacije lepo ojačile. — Na Hrvatskem napreduje strokovno gibanje in obenem nazaduje število izseljencev. Iz tega se lahko sklepa, da je delo strokovnih organizacij že toliko izboljšalo življenske razmere delavstva, da se čuti tudi doma zadovoljno. Vse lepe besede in vsa dobrodelnost od »zgoraj« se doslej še ne more ponašati s sličnim rezultatom. — Poročilo iz Romanije pove, da je vlada oropala vse delavstvo po državnih obratih koalicijske pravice in da podpira krepko podjetnike pri snovanju žoltih organizacij. — Na Srbskem so se v zadnjih letih strokovne organizacije lepo razvile in delavstvo ima tudi že več strokovnih listov. — Deželna centrala iz Švice je poslala obširno poročilo z bogatimi statističnimi materijali. Zlasti je zanimiv odstavek o socialni zakonodaji. — V Italiji tvorijo največje število organiziranega delavstva poljedelski delavci. Italijansko delavstvo je z enodnevno splošno stavko protestiralo proti roparskemu pohodu v Tripolitanijo. — V

Španiji je naraslo število organiziranih delavcev na 80.000. To je za razmere, ki vladajo na Španskem, krasen uspeh. Vlada je brutalna, domači in tuji kapitalisti brezvestno izkoriščajo delavstvo. — Poročilo iz Zedinjenih držav je izredno obširno. Poročilo poudarja zlasti kulturno vrednost in vpliv strokovnih organizacij. Poročilo našteva mnogo socialno-političnih in gospodarskih pridobitev, ki jih je priborilo delavstvo v resnem boju s kapitalizmom.

Drugi del mednarodnega poročila razpravlja o mednarodnih tajništvih poedinih strok. To poročilo je nekaj novega. Dosedaj je v modernem delavskem gibanju 28 mednarodnih tajništev v poedinih strokah in sicer ima 24 od njih svoj sedež v Nemčiji, 2 na Angleškem, 1 je na Holandskem, 1 pa v Švici. Tajništvo slikarjev je bilo ustanovljeno prav pred kratkim. Poročila so poslala, žal, le tajništva, ki so v Nemčiji. V letu 1912 so imela tajništva sledeče število članov: peki 63.187 (v 13 različnih deželah), stavbinski delavci 418.590 (14), pivovarniški delavci 118.681 (8), knjigovozl 46.588 (12), tiskarji 134.700 (14), tovarniški delavci 276.051 (7), brivski pomočniki 4100 (3), občinski delavci 64.786 (8), steklarski delavci 42.450 (17), lesni delavci 320.600 (20), hotelski in gostilniški uslužbenci 28.129 (7), klobučarji 30.200 (13), krznarji 6406 (4), litografi 34.266 (14), kovinarji 970.420 (18), delavci s porcelanom 36.050 (7), sedlarji 18.567 (5), krojači 101.500 (15), čevljarji in usnarji 64.400 (11), kamnarski delavci 45.000 (16), tobačni delavci 50.125 (7), transportni delavci 821.816 (21), lončarji 15.978 (6), skupaj 3.703.591 članov. Ako pa prištejemo k temu številu še število rudarjev, tekstilnih delavcev itd. tedaj je nad 5 milijonov delavcev združenih v mednarodnih tajništvih poedinih strok. Zlasti v Ameriki in na Angleškem je še mnogo strokovnih organizacij, katere bo treba šele pridobiti za mednarodno združitev po poklicih.

Poročevalci mednarodnih tajništev poedinih strok so tudi na kratko očrtali postanek in razvoj dotičnega tajništva. Zelo so zanimiva, ker kažejo, kako zgodaj se je zbudilo v delavcih spoznanje, da morajo gojiti ozke stike s tovariši izven dežele.

11.435.489 delavcev je štela v letu 1911 armada zavednega delavstva. Da je to število danes že znatno večje, o tem ni dvoma. To je armada, ki krči pot socialističnim idejam in ki nam je porok, da hitimo nevzdržema do našega cilja.

Vojaške potrebe in delavsko varstvo

Takoj ko so pričele balkanske države vojsko proti Turčiji, se je oglasila socialna demokracija v Avstriji ter odločno svarila pred umešavanjem v te balkanske razprtije.

LISTEK.

Pariška komuna.

F. M.

(Dalje.)

Vlada, ki je zbežala v Versailles, je bila tista, ki je zavladovala 4. septembra 1870. po padcu Napoleona in njegove dinastije. Člani te vlade so bili zelo sumljivi subjekti. Tajnik pariške internacionale je pisal o tej vladi londonški internacionali sledeče: »Kmalu po sklenjenem premirju s Prusi je dokazal Millière, zastopnik narodne skupščine, ustreljen na ukaz ministra Faure, da je živel minister Faure v konkubinatu z ženo bogatega princa in si na nepošten način prilastil princovo imetje, ki je znašalo 300.000 frankov. Na te obtožbe ni odgovoril Faure ničesar. Prvič je Faure v svojem življenju moral molčati. Po zmagi pariške revolucije je Faure povzdignil lopova Picarda in Taberferja, ki sta bila obsojena že pod cesarstvom zaradi sleparije, v najvišje državne

službe. Picard je postal član vlade in se sam imenoval za finančnega ministra že ob času prvega obleganja. Ta Picard je bil brat nekega Arturja Picarda, ki je ukradel na pariški borzi 200.000 frankov. To je bilo uradno potrjeno. Tega uglednega brata je imenoval brat minister za glavnega urednika uradnemu listu »Prosti Volilec«. Vsi ti ministri so komaj čakali, da bodo smeli uganjati nečedne reči v imenu vlade. In ko so svoje nečedne ideje uresničili, so hoteli razdejeti Pariz, da se ne bi razvedele njihove lopovščine. Take ljudi je Bismarck rabil. Kmalu se je pa pokazalo, da je bil inspirator te vlade zloglasni Thiers, ki je pozneje postal njen vodja.

Thiers, mali možiček, je bil že pol stoletja nekaj bog pariške buržvazije. Bil je najvernejši zastopnik intelektualne meščanske korupcije. Preden je postal državnik, je poskušal biti zgodovinar in pokazal je, da zna prav nesramno lagati. Njegov životopis je žalostno poročilo vseh nesreč, ki jih je pretrpela Francija za časa njegovega vladanja. Še republikanec pred letom 1830, se je kasneje vsilil k vladi pod kraljem Louisom Filipom in je takrat izdal svojega protektorja Lafita republikancem. Da si pridobi

naklonjenost kralja, je organiziral demonstracije proti duhovništvu in je potem oropal cerkve in nadškofijsko palačo. Postal je minister ovaduh. Masakriral je republikance in izdal zakone zoper tiskano in koalicijsko svobodo. Leta 1840, je utrdil Pariz. Ko so ga zato republikanci napadali, je odgovoril: Kaj vas je strah utrdb? Vlada, ki bi hotela streljati iz trdnjav na Pariz, bi bila nemogoča prej in po zmagi. In zgodilo se je, da je ravno on predal utrdb Prusom in pozneje sam streljal na glavno francosko mesto. Ko je neapeljski kralj bombardiral svoja mesta, je bil hudo jezen. 18 mesecev kasneje je bil sam pristaš Napoleona III., ko so francoske čete bombardirale Rim in ga hotele vzeti združenim Italijanom, da ga oddajo papežu Piju IX. Najprej je bil republikanec najradikalnejše vrste. Ko je padel Guizot, je mislil, da postane on gospod Francije. Ker se mu te sanje niso uresničile, je postal rojalist. Postal je privrženec cesarstva in je bil prvi, ki je dolžil republikance, da so oni krivi, ako se ni osnovala republika. Thiers je kriv vseh infamij v dobi družega cesarstva od bombardiranja Rima pa do vojne s Prusko. Njegova zunanja politika je donesla Franciji največje sramote.

Ali naša avstrijska aristokratska diplomacija se ni zmenila za take svarilne besede, pa je prej ko slej naglašala tisti polomljeni »status quo«, kar pomeni toliko kot naj ostane vse pri starem. Ves svet pa je bil priča krvavih dogodkov na Balkanu, ves svet je videl, kako je bila Turčija poražena. In pred vsem svetom je bila avstrijska diplomacija blamirana. Ko so balkanske države zmagovale v Kumanovu in Lule Burgasu, tedaj ni preostalo za visoko in premdro gospodo na cesarskem Dunaju nič drugega, kot lepo retirirati in javno pripoznati, da bi bila dandanes prevelika norost jahati na lepo tapcirani diplomatski formuli »status quo«.

Od tega časa pa vidimo, kako je avstrijska vlada izgubila ravnotežje v svoji glavi. Sandžak Novi Pazar ne smejo Srbi zasesti, ker to bi pomenilo »casus belli«, tako so filozofirali grof Berchtold in njegovi sovrstniki. Ali Srbi in Črnogorci se niso nemalo brigali za avstrijsko konfuzijo, pa so skratka pregnali Turčine, pa okupirali Sandžak in Novi Pazar. Avstrija je dobila zopet dolg nos.

Ni bilo tega zadosti, pa so začeli vladni časopisi pisariti o strašnih hudodelstvih napram avstrijskemu konzulu Prochasku. Situacija je bila od dne do dne obupnejša. Stotine trgovin, rokodelcev ter industrijalcev je prišlo na rob propada. Na borzi so padli vrednostni papirji in škoda se ceni nad milijardo kron. Tisoče delavcev pa je vsled ničeve avstrijske vnanje politike delo in s tem zaslužek in kruh izgubilo. Končno je prestrašena javnost zahtevala pojasnila v zadevi konzula Prochaska v Prizrenu. Po dolgem cincanju pa so končno vendar prišli na visoki c. kr. vladi do stvari in poročali, da o vsem tem, kar se je glede Prochaska doslej pisarilo, niti besedice ni resnica. Pa je bila zopet blamaža Nr. 3. Vendar tudi ta blamaža še ni spametovala avstrijsko vlado, pa se je začela gonja za avtonomijo Albanije. Danes še noben človek pravzaprav niti ne ve, kje so meje te Albanije. Vendar Avstrija vzmernirja ves svet z zahtevo absolutne avtonomije Albanije. To zveni kakor ironija v tisti Avstriji, kjer se je Hrvaško in Slavonijo izročilo samosilstvu bana Cuvaja. Končno se je vendar izročilo zadevo Albanije pred forum evropskih velevladi. In še do danes nihče ne ve, kje se prične meja Albanije in kje se konča. Povsod drugod lep gospodarski razvitek, v Avstriji pa velika gospodarska kriza. Večna razburjenost zaradi vojskine nevarnosti je povzročila neizrečeno veliko škodo industriji, obrtniji in trgovini in najbolj pa seveda delavstvu.

In v tej veliki gospodarski krizi pa ne najde avstrijska vlada nič bolj nujnega kot da zopet nove davke zahteva. Povečanje armade in mornarice, nove dreadnoughte itd. Tu nič ne vpraša, kje vzeti milijone, ali za skromnoboljšanje uradniških plač ga pa ni novčiča. Na vsak požirek žganja, na vsako škatljico vžigalic kar po 2 h davka. Država zahteva nova bremena od ljudstva, ali česar ljudstvo zahteva od države, o tem noče vlada ničesar slišati.

V socialno političnem odseku počivajo predlogi, kakor odprava delavske knjižice, omejitve delovnega časa, dalje glede varstva delavcev v tovarniških stanovanjih. Za take stvari vlada nima časa.

Po dolgem boju se je posrečilo, prisiliti vlado, da je predložila državnemu zboru predlog glede zakonitve varstva pekovskih delavcev. Vsled ugovora krščansko socialnih po-

slancev in nemških nacionalcev se je ta načrt zopet odložilo.

Od leta 1908 leži v državnem zboru predlog glede zavarovanja za starost, onemoglost, podpore vdovam in sirotam. Tudi ta zakon še vedno ni izdelan. — In tako bi se lahko naštel celo vrsto takih splošno koristnih predlogov, kateri pa ostanejo zaprašeni v miznicah vladnih organov.

Avstrijsko delavno ljudstvo naj prenaša vsa bremena, vse nadloge in pregrehe te nesrečne avstrijske vnanje politike, ali tega pa, česar ljudstvo potrebuje za gospodarski in socialni obstoj, za take stvari pa nimajo za vladanje predstirirani baroni, grofi in ekscelence nikakega zmisla. Mi ne pričakujemo od strani vlade nobene naklonjenosti, ne zahtevamo nikakih milosti, temveč pravico, ali to si moremo le priboriti potom organizacije združenega dela.

Socialne razmere in alkoholizem.

»Ako mora človek živeti v peklju, bo v njem živel rajši pijan nego trezen.«

Upton Sinclair.

Socialna demokracija vidi v alkoholizmu mogočno oviro za osvobojenje delavskega razreda. Zato deluje že dolgo vrsto let z vsemi močmi, da prepriča delavstvo o neizmerni škodljivosti uživanja alkoholnih pijač. Ali socialna demokracija ve, da je alkoholizem posledica, a ne vzrok današnjih strašnih socialnih razmer, v katerih živi proletariat. Ve, da ni alkoholizem vprašanje, ki se zamore rešiti samo ločeno od ostalih socialnih vprašanj; alkoholizem je le člen v verigi družabne bede. Zato je prepričana, da se bo vprašanje alkoholizma rešilo le tedaj uspešno, kadar bodo tudi rešena vprašanja o delovnem času, stanovanjski bedi, nezadostni prehranitvi itd.

Predolgi delovni čas zapelje predvsem veliko število delavcev, da segajo po vinu, pivu, žganju tako, da jim oškoduje telesne in duševne moči. Kdor mora delati po deset, dvanajst ur v slabo prezračenih prostorih, v vročini in prahu, je umevno, da mu opešajo moči in da seže po strupu, da vsaj nekaj trenutkov zopet lahko dela. Seveda tiči v tem velik predsodek. V ljudstvu je tako ukoreninjeno naziranje, da alkohol osveži telesne in duševne moči, da celo inteligentni delavci verujejo v to. Ali alkohol je le bič, ki užge trenutno moč, a trajno ne osveži.

Nizke mezde, ki ne dopuščajo, da bi delavstvo kupovalo zase in za svoje družine izdatne, tečne hrane, so tudi vzrok, da je uprav med delavstvom žganje tako priljubljeno. Popolnoma umljivo je, da delavec poplakne s požirkom žganja kos trdega kruha in žaltove slanine, posebno tedaj, če je prisiljen, da je po beznicah, ker je dom preoddaljen od delavnice. Če nima delavec opoldne tople hrane, tedaj seže po alkoholu, ker meni, da ga ogreje. Ali tudi to naziranje je prevara.

In ko se vrne delavec domov, kakšno je domovanje? Izmučen, premrazen prihaja v golo, vlažno, nezakurjeno sobo in v tej luknji naj dobi njegovo telo odpočitka, tukaj naj se razvedri njegova duša? In na tisoče in tisoče je delavcev, ki imenujejo svojo last le košček take mrzle, neprijazne sobe, ker si ne morejo vsled nizkega zaslužka najeti boljšega stanova-

nja. Če je delavec oženjen in je prisiljena tudi njegova žena, da dela ves dan izven doma, kakšno je tako domovanje? Razmetano, nepospravljeno, dostikrat kuhinja in spalnica v enem prostoru, in tukaj naj se odpočije? Kdo se bo čutil tedaj, če pobegne delavec prej ko mogoče iz tega »domovanja« in išče v gostilni utehe.

Beda in pijančevanje sta v najtesnejši, dostikrat v nerazdružljivi zvezi. Kakor hitro pa pride delavstvo do boljših mezd in s tem seveda do boljše, tečnejše hrane, zdravejših stanovanj, tedaj pa se poslovi od žganja in pije vino ali pivo. Da ostane v delavcu poželjenje po vinu ali pivu vzlic boljši mezdi, je pač vzrok ta, da se njegove delovne razmere niso izpremenile, ki napravijo največkrat iz delavca pijanca. Dokazano je pa tudi, kar so dognale strokovne organizacije, da je delavstvo opustilo tudi vino in pivo, če je doseglo krajši delovni čas. Svojega prostega časa niso več presedeli po beznicah, temveč so ga porabili za svojo izobrazbo.

Vsako zlo, ki naj se trajno odpravi, se mora izruvati pri korenini. Strahotna razširjenost alkoholizma v današnji dobi je posledica socialnih razmer. Te se morajo izpremeniti in alkoholizem bo pojenjeval. Socialna demokracija vzlic temu poznanju vodi še poseben boj proti alkoholu in za abstinenco. Vse socialno demokratične stranke v Evropi so na svojih zborih poudarjale, da je boj proti alkoholu največjega pomena za razvoj socializma, in vse evropske socialno demokratične stranke imajo delavske abstinence organizacije.

Besede ameriškega sodruga Uptona Sinclairja: »Ako mora človek živeti v peklju, bo v njem živel rajši pijan nego trezen«, ki jih je napisal v svojem romanu »Močvirje«, so grozna obsodba današnjega kapitalističnega družabnega reda. Kapitalizem je pahnil delavca v razmere, ob katerih bi moral zblazneti, da ni iskal tolažbe v alkoholu. Ali čim bolj prodira ideja socializma med delavstvo, čim bolj se utrjuje v delavstvu prepričanje, da mora postati vse drugače, kakor pa je, tembolj se zaveda delavstvo, da zamore ta gigantski boj izvojevati le trezen razred. Namesto črnega obupa, ki je prej tiščal delavstvo k tlom in ga silil iskati trenutnega pozabljenja v strupu, je socializem prežal delavstvo s svetlim upom na boljšo bodočnost. In delavstvo spoznava od dne do dne bolj, da alkohol ni prijatelj, temveč njegov največji sovražnik in zli duh.

Produkcija premoga v Avstriji v mesecu januarju 1913.

Na podlagi uradnih podatkov o produkciji premoga v Avstriji je znašala meseca januarja 1913 množina pridobljenega kamenitega premoga 14,303.991 meterskih stotov. In ako upoštevamo, da je množina izkopenega kamenitega premoga meseca januarja 1912 znašala 13,399.245 meterskih stotov, vidimo, da je produkcija kamenitega premoga zopet narasla. Tudi produkcija rujavega premoga se je povečala, in je znašala meseca januarja 1913 25,740.897, leta 1912 istega meseca pa le 22,741.408 meterskih stotov, torej v enem samem mesecu za 2,999.489 meterskih stotov več. V nastopnem podajemo razpredelbo iz katere je razvidno, v koliko so posamezni revirji pri produkciji udeleženi:

Rudarji! Vpliv bomo imeli pri delodajalcu tedaj, če si ga pridobimo potom svoje organizacije! Organizacija more postati gospodar sveta, če hočemo mi sami! Če nočemo, ostanemo tudi v bodoče sužnji!

In ta sodrga je zbežala v Versailles, ko je v Parizu izbruhnil punt. Vsi ti ministri so si hoteli osvojiti Pariz in ga ugonobiti. In ti čedni ministri so kasneje pripovedovali, da so komunisti požigalci in morilci.

Punt, ki je izbruhnil v Parizu dne 18. marca, se deli v tri razdobja. Od 4. zjutraj pa do 9. dopoldne zmaguje reakcija. Od 9. do 4. popoldne je položaj negotov. Po štirih do večera se pa izkaže popolna zmaga revolucionarjev. Isti dan zjutraj je izšel Thiersov manifest na ljudstvo, v katerem pravi, da morajo imeti Parižani odločno (?) vlado; da bodo krivci, ki so ustanovili neodvisno vlado, izročeni sodišču; da se morajo odvzeti revolucionarjem topovi; meščani naj pomagajo vladi, da napravi red in mir. Tudi tisti dan je naročil Thiers vojakom, naj obkolijo kanone revolucionarcev in jih odvzamejo. To so vojaki storili, ko so revolucionarji še spali. Toda trije nepoznani topničarji so ustrelili s kanonom in koj je bil ves Pariz po koncu. Prihitela je narodna bramba, kateri so se pridružili tudi vojaki s svojim poveljnikom. Generala Lacomta so revolucionarji vjeli; pozneje so vjeli še generala Tomasa. Oba sta bila takoj ustreljena. Vsega tega pa ni nihče vodil,

nihče komandiral. Oba generala sta bila od vojakov obsodena in bila sta ustreljena od svojih vojakov. Vkljub temu, da je bilo to dokazano, je to še vedno eden glavnih očitkov komunistom. Vlada je čakala v zunanjem ministrstvu, da ji vojaki pripeljejo kanone. Ko so prihajale nevesele novice in so ministri izvedeli, da so se vojaki pridružili ljudstvu in umorili dva generala, je vlada izdala v tem dnevju že drugi oklic. Oklic se glasi tako:

»Vlada apelira na vas, meščanje, da varujete svoje mesto, svoja ognjišča, svoje družine in svojo lastnino. Nekateri so se protizakonito polastili kanonov in se sedaj bojujejo s silo proti vojaštvu in narodni brambi. Ali bodete, meščanje, to prenašali? Ali bodete izročili Pariz revoluciji pred očmi sovražnika, ki se veseli naših preprirov. Ako ne udušite punta takoj, ko se nahaja še v povelju, bo konec francoske republike in morda konec Francije same.«

Ta oklic je bil kakor poziv na meščansko vojno. Pozneje je Thiers dal nalepiti tretji oklic, v katerem je zagotavljal, da ni res, da se hoče ustanoviti nova monarhija. Kasneje je izdala vlada še četrti in zadnji oklic. V tem oklicu je Thiers pripovedoval, da bodo revolucionarji

Pariz razdjali in ga oropali, pa naredili iz Francije velikansko pokopališče.

Ljudstvo je te oklice čitalo in se smejala na glas in vojaki so se pridruževali revolucionarjem. Ministri so bili proti temu, da bi vlada zapustila Pariz. Toda Thiers je ušel prvi v Versailles. Imel je vražji strah pred revolucionarji. Drugi ministri so mu koj sledili. Prvič v zgodovini se je zgodilo, da je bilo veliko glavno mesto, kakor je Pariz, prepuščeno samo sebi. Zakaj resnica je namreč ta. Thiers je izdajal oklice, anonimni osrednji revolucionarni odbor je pa molčal in je komaj vedel, da je v Parizu revolucija, ki je bila zvečer zmagovita. Šele proti večeru je prevzel osrednji odbor vodstvo.

Ko je vlada zapustila Pariz, ji je sledila dolga, dolga vrsta kočij. Vsa takozvana boljša družba je sledila dobri vladi. Tja v Versailles so zbežali za vlado špekulantje, bankirji in bankroterji, borzijanci in tatovi, visoke dame in prostitutke. V Parizu je ostalo ljudstvo, ki se je na ta način rešilo nesnage.

(Konec prihodnjic.)

Kamniti premog:

	1913 milijonov	1912 meterskih	1911 stotov
Ostrava	8 09	7 47	7 25
Rosice	0 42	0 39	0 39
Kladno	2 29	2 43	2 37
Plzeň	1 18	1 18	1 17
Zacler	0 38	0 37	0 36
Galicija	1 80	1 62	1 30
Ostali kraji	0 14	0 14	0 13
Januar 1913	14 30	13 33	13 00
„ 1912	+0 67	+0 63	+0 67

Rjavi premog:

	1913	1912	1911
Mostec	17 52	15 27	15 22
Falknov	3 81	3 38	2 29
Wolfsegg	0 32	0 34	0 33
Ljubno	0 92	0 90	0 83
Vojtsberg	0 74	0 69	0 67
Trbovlje	1 06	0 96	0 90
Istra	0 21	0 19	0 17
Galicija	0 03	0 03	0 03
Ostale sudetske dežele	0 30	0 25	0 24
Ostale planinske dežele	0 81	0 68	0 71
Januar 1913	25 72	22 74	22 42
„ 1912	+2 98	+0 31	+0 98

Številke o pridobljenem kamenitem in rjavem premogu pomenjajo rekord. Vendar pa niso povečali vsi revirji za kameniti premog produkcijo, zakaj pomnožena produkcija gre skoraj izključno na račun Ostravsko - Karvinskoga okrožja, kjer so ga meseca januarja 1913 pridobili za okroglo 600.000 meterskih stotov več, kakor v istem mesecu lanskega leta. V čeških revirjih za kameniti premog je produkcija ostala v splošnem pri starem, le kladenski revir izkazuje zmanjšano produkcijo in sicer za okroglih 140.000 meterskih stotov. Temu nasproti je produkcija rjavega premoga stalno ugodna. V mosteckem revirju na primer se je nakopalo nad 2 milijona in v falknovskem revirju okroglo 430.000 meterskih stotov več kakor meseca januarja 1912.

Poleg tega zaznane tudi ostali revirji za rjavi premog znatno povečano produkcijo, tako na primer je v trboveljskem revirju poskočila produkcija v istem času za okroglih 100.000, v ostalih revirjih sudetskih dežel pa za 50.000 meterskih stotov. V naslednjem še primerjevalna razpredelnica o produkciji v čeških revirjih za rjavi premog kakor je bilo tekom zadnjih treh let:

Rjavi premog:

	1913 milijonov	1912 meterskih	1911 stotov
Mostec	17 52	15 27	15 22
Falknov	3 81	3 38	3 29
Januar 1913	21 33	18 65	18 51
Napram lanskemu letu .	+2 68	+0 14	+0 79

Kameniti premog:

	1913	1912	1911
Kladno	2 29	2 43	2 37
Plzeň	1 18	1 28	1 17
Zacler	0 38	0 37	0 36
Januar 1913	3 85	3 98	3 90
Napram lanskemu letu	+0 13	+0 08	-0 04
Češko	25 18	22 66	22 41
Napram lanskemu letu	-2 52	+0 25	-0 25

Kakor je videti, je sedanja produkcija rjavega premoga zadnjih let največja.

Leto 1908 je veljalo glede produkcije rjavega premoga za rekordno leto, vendar pa sta falknovski revir za 470.000 in mosteckí revir celo za 860.000 meterskih stotov rekordno leto 1908 še prekosila.

Tudi izdelovanje briket je napredovalo in so jih iz kamenitega premoga v ostravskem revirju napravili 37.000, v rosičkem 75.000 meterskih stotov, v plzenskem revirju je produkcija od 30.000 poskočila na 41.000 meterskih stotov. Še ugodnejša je bila produkcija briketov iz rjavega premoga, v Falknovu, kjer imajo tamošnja podjetja skoraj monopol za izdelovanje te vrste briket, se jih je januarja 1912 napravilo 200.000, meseca januarja 1913 pa 235.000 meterskih stotov in produkcija v celi Avstriji znašala v celoti 253.000 napram 214.000 meterskih stotov v prejšnjem letu.

Produkcija koksa je v moravskih revirjih za kameniti premog znašala kakor sledi:

Koks:

	1913 milijonov	1912 meterskih	1911 stotov
Ostrava	1 99	1 76	1 68
Rosice	0 06	0 05	0 04
Januar 1913	2 05	1 81	1 72
Napram lanskemu letu	+0 24	+0 09	+0 06

V Plznu se je meseca januarja 1913 izdelalo koksa 2253, v Zaclerju pa 7816 meterskih stotov.

Strokovno in politično gibanje.

V modernem socialnem boju zavzema važno mesto vprašanje o razmerju med strokovno in politično organizacijo. V zadnjem času se je vnela v tem notranjem problemu socialistične stranke živahna razprava. Kongres francoskih železničarjev, ki se je vršil meseca septembra 1912 v Havru, je posvetil največjo pozornost tej točki dnevnega reda.

Razmerje med strokovnimi in političnimi organizacijam je bilo tudi na dnevnem redu zbora nemške socialne demokracije v Avstriji. Sklepi mednarodnega biroja glede čeških separatistov dajejo razpravi pa še poseben pomen. Stvar torej zasluži našo pozornost.

Strokovna organizacija ima svoj natančno označen smoter in delokrog. Načeluje in vodi delavstvo v boju zoper podjetnike, bodisi privatne ali državo samo. Toda to ni še vse. Omalovaževali bi pomen strokovne organizacije, če bi dejali, da je cilj organizacije zboljšanje razmer delavstva na podlagi sedanjega državnega in gospodarskega red. Težnje strokovne organizacije segajo preko sedanjih gospodarskih in političnih odnošajev. Strokovni organizaciji je cilj, ojačenje in izpopolnitev bojne zmoglosti proletariata. Organizacija vodi boj zoper kapitalizem zato, da vrne delavstvu čimveč vrednosti njegove produkcije, da tako gospodarsko in bojno ojači delavski razred na škodo omahujočega kapitalizma.

Organizacija ustvarja razredni značaj delavskega gibanja, ker kaže in razjasnuje pojem razrednih nasprotij. Proletariatu tovarne vodi razredni boj. Pridobitev višje plače in bolj človeških delovnih pogojev je organizaciji le sredstvo do cilja. Splošno delavsko gibanje je združiti in usposobiti za socialno osvoboditev človeštva. V poznanju končnega cilja organizacije je akutna važnost problema. Razredna organizacija ne more biti enostranska in imeti le bližnji cilj.

Boj se ima biti na vsej črti in z vsemi sredstvi. Zato je nujna in neizogibna spojitev obeh faktorjev razrednega boja: politične organizacije in strokovne organizacije. Treba je biti v popolni zavesti enakosti pomena strokovnega in političnega gibanja. Stiki, ki vežejo ob organizaciji, so nerazrušljivi. Gospodarski boj, ki ga povzroča strokovna organizacija je boj razreda proti razredu in tak boj je hkratu političen boj. Politična organizacija od druge strani ustvarja z uplivanjem na državo, na zakonodajo in na javnost, pogoje uspešnemu delu in zmagi strokovne organizacije.

Obe formi organizacije sta medsebojno navezani. Olajšati in pospeševati si imata skupno delo. Interesi stranke in predvsem interesi delavstva so smoter in navodilo takemu delu.

Na Francoskem ni složnega razmerja med organizacijami. Zato ni doslednih uspehov.

V razpravi na zadnjem kongresu v Havru se je zrcalila neenotnost namenov in ciljev. Neki delegat je trdil, »da le strokovna organizacija zamore koristiti interesom delavstva; politični boji odvrčajo proletariata iz ravne in neposredne poti.«

Griffuelhes je bil pa ravno nasprotnega mnenja. »Politični boji samo izpreminjajo temelje in stike razredov. Gospodarsko organizacijo razumemo v teoriji; v praksi se ne more obnesti, ker ne pobija državnega političnega sistema.« Niso razumeli zmisla razrednega boja, ki ne more biti enostranski, zato se principi kosajo in njih ideje gredo tako očitno navskriž. Nočemo globlje razmotrivati razmere bratske stranke na Francoskem. Nas zanimajo le stiki med strokovno in politično organizacijo. Skušnja nam pravi, da ni v nobenem slučaju ena organizacija oškodovala samostojnost druge. Politični boj se razvija vsprejeto s strokovnim bojem.

Že ta naravni, po socialnem zakonu se izvršujoči proces izključuje vsako prednost v boju in razvoju. Splošni razvoj značuje moč in pomen obeh organizacij. — Že Internacionala se je zavedala potrebe strokovne združitve proletariata. Na prvem kongresu Internacionala je bila sprejeta resolucija, ki določa, da je kapitalizem pobijati ne le na političnem ampak tudi na gospodarskem polju. Ali absurdno in pogubonosno bi bilo zavreči politični boj. Snovati je zato strokovne organizacije, ki naj podpirajo politični boj v javnih zastopstvih. Sistem mezdne delo in kapitalističnega gospodarstva zahteva, da se da boju delavstva obenem gospodarski značaj. Tem organizacijam naj bo cilj politična izprememba sistema.

Torej vsestranski: konsekvntni in smotreni boj na razredno gospodarski in politično razredni podlagi. Najvitalnejši interes strokovne organizacije pa je, da svoje člane tudi politično organizira. Močna politična organizacija ustvarja pogoje zmagi in pridobitvam

strokovne organizacije. Harmonično sodelovanje obeh faktorjev, političnega in gospodarskega, je pogoj uveljavljanju delavskega razreda nad premočjo kapitala. V skupnosti borbe je gotovost zmage.

Ivan Škorjanc.

V noči od 28. februarja na 1. marca 1913 je v »Delavskem domu« preminul po kratki bolezni sodrug Škorjanc, skladiščnik Občnega konsumnega društva v Trbovljah. Sodruga Škorjanc, ki ga je v Trbovljah poznal vsakdo, je bil sin rudarja Škorjanca, in je moral kot tak še skoraj v otroških letih nastopiti, kakor je do malega usojeno vsem rudarskim sinovom, težko delo v rudniku. Ker pa je bil naš pokojni Škorjanc rahlega zdravja, mu je težko delo v rudniku, v katerem je vstrajal do leta 1904. Takrat so rudarji začeli ustanavljati sedanje Občno konsumno društvo, v katerem je potem nastopil mesto skladiščnika in je v tej lastnosti vstrajal na tem mestu do svoje smrti.

Ivan Škorjanc je bil rojen dne 27. aprila 1873 in je izšel iz stare socialistične družine. Njegov oče, stari Škorjanc, ki je umrl meseca avgusta 1902, je izvrševal dolga leta funkcijo blagajnika pri strokovni organizaciji rudarjev v Trbovljah. Po njegovi smrti je tudi to funkcijo prevzel sin Ivan, in jo je vestno opravljal do konca.

Občnemu konsumnemu društvu je bil zelo važna opora, ki se jo ne bo dalo izlepa nadomestiti.

Strokovno organiziran je bil 18 let in niso ga mogli niti največji viharji omajati, imel je trdno proletarsko prepričanje, skozinsko socialni demokrat, vljuden, vesten, delaven in pošten, tudi zdravega humorja mu ni manjkalo.

Pogreb dragega rajnika, ki se je vršil v nedeljo dne 2. marca iz »Delavskega doma«, je bil veličasten kakor malo kateri. Pričal je pač o priljubljenosti rajnika. Poleg velikanskega števila rudarjev in rudarskih žena, se ga je udeležilo tudi veliko število ostalega občinstva.

Pred hišo žalosti, kjer je ležal rajnik v društveni sobi na mrliškem odru, je rudarski pevski zbor zapel lepo nagrobnico od P. Angelika-Hribarja. Med sprevedom je pred mrtvaškim vozom, ki sta ga vlekla dva vranca, rudarska godba svirala žaine koračnice, za krsto so korakali sorodniki, med katerimi se je nahajala tudi stara mamica rajnekega. Na mrtvašem vozu in v sprevedu se je nahajala vrsta krasnih vencev. Rajnkemu v slovo je na grobu spregovoril zadnji pozdrav sodrug Čobal iz Zagorja.

V mogočnih akordih je rudarski pevski zbor zapel A. F. Tovačovskyja »Tugospev«, nakar je še zaigrala godba, potem so začele padati grude na krsto, vmes pa se je slišal pretresljivi jok žene, stare mamice, brata itd.

Prizadeti družini naše iskreno sožalje. Tebi pa, sodrug Škorjanc, ki si bil od začetka do svoje smrti zvesti naš pristaš in ki si izvršil za delavsko stvar, kar je bilo v tvoji moči, kličemo, lahka Ti bodi zemlja, spavaj mirno, ohranili Ti bomo vedno časten spomin.

Računski zaključek za l 1912.

rudarske zadruga druge skupine za okrožje c. kr. rudniškega urada v Celju.

Dohodki:

Hranilni prebitek z dne 1. jan. 1912	K 1268.84
Prispevki članov v letu 1912:	
Daniel pl. Lapp, Zabukovca	» 94.26
Daniel pl. Lapp, Velenje	» 224.64
Philipp Sonnenberg, Zabukovca	» 9.90
Trboveljska premogokopna družba, Trbovlje	» 2359.96
Trboveljska premogokopna družba, Hrastnik	» 469.80
Trboveljska premogokopna družba, Ojstro	» 182.70
Trboveljska premogokopna družba, Laško	» 14.28
Trboveljska premogokopna družba, Rajhenburg	» 30.30
Trboveljska premogokopna družba, Zagorje	» 651.82
C. kr. priv. juž. železnica, Konjice	» 136.02
Gr. Henkel-Donnersmark, Stari trg	» 1.80
C. kr. cinkarna, Celje	» 194.52
Premogovnik v Štorah	» 95.94
Premogov. v Globoki pri Brežicah	» 11.04
Premogov. v Hudi jami pri Laškem	» 2.94
Obresti hranilnice v Celju od 1. januarja do 3. junija 1912	» 218.02
Obresti hranilnice v Celju od 1. julija do 31. decembra 1912	» 209.94
Odtegljaj	» 2000.—

Skupaj . . . K 8176.72

Izdatki:

Hranilnici v Celju, vloga	K 427.96
Odškodnine po § 126	» 2570.84
Podpore	» 1648.—
Stroški za časnik	» 200.—
Pisarniški stroški načelnika	» 200.—
Stroški zapisnikarja	» 50.—
Otroškemu vrtcu v Trbovljah	» 500.—
Obrtni nadaljevalni šoli v Zagorju	» 300.—
Rudarski nadalj. šoli v Trbovljah	» 300.—
Stroški državne konference	» 939.16
Razni stroški	» 71.32
Dne 31. decembra 1912 prebitok v hranilnici	» 969.44
Skupaj	K 8176.72

Zahtevajte v vseh rudarskih krajih v vseh gostilnah „Rudarja“ in „Zarja“!

Dopisi.

Zagorje ob Savi. V nedeljo dne 9. marca t. l. se vrši ob 3. uri popoldne v društvenih prostorih občni zbor podružnice Unije rudarjev avstrijskih. Vabimo vse člane, da se občnega zbora udeleže do zadnjega.

Leše. Dne 24. februarja je v tukajšnjem rudniku ponesrečil jamski tesar Lakovšek, pri dvigalu za vodo. Padel je na glavo, pri čemer se je težko poškodoval. — Dne 21. februarja pa je v istem rudniku padla rudarju Bučuju na obe roki železna opora, ki jo je s pomočjo tramvajskega relsa (šino) pomagal kovaču lomiti. Obvezo za silo so mu napravili v pisarni.

Razne vesti.

Naši sodrugi v Dalmaciji sklicujejo svoj tretji deželni kongres vseh v deželi se nahajajočih političnih in strokovnih organizacij, ki se bo vršil dne 23., 24. in 25. marca v Splitu z jako važnim dnevnim redom. Našim dalmatinskim sodrugom želimo mnogo uspeha v nadi, da bo kongres prinesel, kar se tiče strokovne organizacije, tudi številnim rudarjem v Siveriču kaj koristnega.

Montecuccolijev naslednik v poveljništvu naše vojne mornarice je postal dosedanji vice-admiral in nadzornik mornarice Anton Haus. Haus je bil rojen leta 1851. v Tolminu na Goriškem in služi od leta 1869. v vojni mornarici.

Največja zveza industrijskih delavcev. V nemških delavskih društvih se je zgodil pred nekaj tedni imeniten dogodek. Po dolgotrajnem razpravljanju in presojevanju je sklenilo centralno društvo kovačev, eno najstarejših centralnih društev v nemški državi, svoje združenje z zvezo kovinskih delavcev. Skoraj s tremi četrtinkami oddanih glasov je bilo sklenjeno združenje strokovne organizacije kovačev, ki je imela več kot 16.000 udov, v zvezo kovinskih delavcev, ki šteje kakih 440.000 udov. Kovači so imeli imetja blizu 200.000 mark, ki se spoji z imetjem kovinskih delavcev, ki bo sedaj znašalo okoli devet milijonov mark. V Zvezi kovinskih delavcev je bilo, že več kovačev organiziranih kakor v centralnem društvu kovačev samih; sedaj bodo vsi kovači, ki stojijo na bojnem polju organizacije združeni v eni organizaciji, kar bo združilo tudi druge delavce, ki delajo v tovarnah kovinske industrije s kovači. Nemška zveza kovinskih delavcev, ta največja zveza, bo naredila sedaj veliki korak v razvoju števila udov; ona bo mogla kmalu pokazati, da pripada društvu pol milijona kovinskih delavcev.

Finančni minister smeši ljudstvo. Finančni minister Zaleski je pred kratkem pojasneval poljskemu klubu nov finančni načrt vlade. Z obdavčevanjem vžigalic se obremeni vsakega državljan za 80 v letnega davka. Novo davčno breme se pa lahko znatno zmanjša, če se bode ljudstvo navadilo varčevati na vžigalicah. Po mnenju ministra se nikjer na svetu ne zapravlja toliko vžigalic kakor pri nas. Na Francoskem se porabi povprečno po tri vžigalice na dan za vsakega državljan v Avstriji pa devet. — Sedaj torej razumemo zakaj se je obdavčilo vžigalice! Ljudstvo porablja vse preveč vžigalice in zato je treba obdavčiti ta predmet, da se ga tako nauči varčevati. Oj, nedosegljiva ministrska modrost! Enak vzrok baje velja za obdavčenje žganja in piva. Gospod minister pa od druge strani pričakuje, da bo davek na vžigalice napolnil državne blagajne za veliko milijonov kron! To pa ne bi bilo mogoče, če se zniža konsum vžigalic, kakor si minister baje želi, za dve tretjini. Ako

bi bilo res, da obdavčevanje omejuje porabo obdavčenega predmeta, ne bi gospod minister naložil državljanom novo breme. Ali seveda razlogov, četudi jalovih in smešnih je treba dobiti na vsak način. Njegova modrost, gospod finančni minister mora imeti o razsodnosti ljudstva pač ministrsko mnenje.

Izvoz premoga. Dočim pri nas vsled nesigurnega političnega položaja in blaznega oboroževanja številne panoge industrije pešajo, skušajo v drugih državah pridobivati novih tržišč za svoje industrijalne pridelke. Da druge države razširjajo svojo trgovino tudi v take kraje, kjer je prevladala prej avstrijska industrija in trgovina, torej na naš račun; to seveda našo velemodro diplomacijo nič ne moti. Edino le dejstvu, da v času naše gospodarske mizerije vlada drugod živahna delavnost, se imamo zahvaliti, da delavstvo, ki je vposleno v premogovnikih, ni krize še občutilo kakor jo čuti delavstvo drugih industrijalnih strok. Posledica temu je, da rabijo vsled dobre konjunkturo drugod večje množine premoga, in se je zaradi tega izvoz premoga iz Avstrije deloma povečal. Rjavega premoga se je v letu 1912 izvozilo v Nemčijo skoraj za štiri milijone meterskih stotov več nego po navadi, kar pač jasno dokazuje, kako znajo tam našo gospodarsko revščino dobro izrabljati. Tudi kamnitega premoga se je skoraj za pol milijona meterskih stotov več izvozilo.

Cene na svetovnem trgu in carinska zaščita. Varstvene carine so bile uvedene v času, ko so nagloma pešale cene na svetovnem trgu. Ko je ameriška in ruska pšenica v letih sedemdesetih preplavila Evropo in ko je težka gospodarska kriza po polomu l. 1873. potlačila cene industrijskih izdelkov, so se zavezali agrarji in fabrikanti in uvedli carine. Namen carin je bil, da se ublaži naglo upadanje blagovnih cen na domačih trgih. Naše poljedelstvo in naša obrt propade, ako zavladajo tudi pri nas cene, ki veljajo na svetovnih trgih: to so bile običajne besede v letih osemdesetih in devetdesetih; zato jih moramo varovati pred tujo konkurenco. Tako je bilo utemeljevanje carinske zaščite. Danes tega argumenta ni več, zakaj cene na svetovnem trgu že nekaj let ne padajo več, temveč rasto. Angleški trgovinski urad je izrazil pešajočo tendenco svetovnih cen s sledečimi številkami. Ako postavimo za povprečno ceno najvažnejših živil v letu 1900. štivilo 100, je znašala povprečna cena l. 1906. 100.5, leta 1907. 105.8, leta 1908. 102.8, leta 1909. 104.0, leta 1901. 108.7, leta 1911. 109.3 in leta 1912. 115.0. Na Angleškem, kjer nimajo carinske zaščite so cene od leta 1900. poskočile za 15 odstotkov. Pri nas so poskočile mnogo hitreje, zakaj v Avstriji plačujemo ne le svetovno ceno, temveč še carino povrh. Tega nismo tako hudo občutili, dokler so cene na svetovnem trgu pešale. Danes, ko svetovne cene rasto, pa je neznosno. Agrarji in fabrikanti, ki so pred leti vpili po carinski zaščiti, češ da jih nizke svetovne cene ubijejo, bi se danes držali tudi ob svetovnih cenah, ker so tako visoke, da jim zagotavljajo lep dobiček. Dokler so bile cene na svetovnem trgu nizke, je bila carinska zaščita producentom (poljedelcem in tovarnarjem) potrebna in za konsumente ne preveč občutna; odkar vstajajo svetovne cene, je carinska zaščita producentom nepotrebna in za konsumente neznosna.

Koliko stane strel iz topa? Kako draga reč so moderne vojske, nam pokažejo naslednje številke: Za vsak posamezen strel iz 110tonskega ladijskega topa je treba: 400 klg smodnika, ki stane približno 1900 K, izstrelek (projektil) 900 klg, stane približno 2175 K, svila za naboj (patrona) približno 85 K, skupaj torej stane vsak strel 4160 K! Poleg tega je treba upoštevati, da vzdrži vsak top navadno le do 90 strel, nato ga je pa treba temeljito popraviti, kar je zopet zvezano z velikim stroški. In mnogokrat pa postane top sploh popolnoma nesposoben za nadaljno rabo in ima le še vrednost stare kovine. Ker stane tak top povprečno 406.000 K, je treba h gornjim stroškom prišteti še nadaljnih 444 K za porabo, tako da stane z vsem vkup vsak posamezen strel 4604 K!

Davčni program socialne demokracije. V finančnem odseku je posl. Vinarski ob priliki davčnega predloga sochr. poslanca Rennerja razvijal davčni program socialne demokracije in opravičeno kritiziral in pobijal davčni privilegij, ki ga živjajo člani cesarskega dvora na prejemkih; nepravilno je tudi, da so častniki prosti davčnih bremen. Privilegij, ki živjajo oficirji, cesarski dvor in samostani je protiven temeljnemu zakonu države. Feudali-

zem je kolikor toliko odstranjen tudi v Avstriji. Privilegijev napram temeljnemu ustavnemu zakonu države, ki nalagajo vsem državljanom enake dolžnosti in bremena, ne more biti. Obdavčiti je v enaki meri cesarski dvor, oficirje in samostane. Če morajo plačati davke kmeti, delavci, državni uslužbenci, železniški uslužbenci itd., ki nimajo niti za najnujnejše življenske potrebščine zadostnih dohodkov, zakaj ne bi plačali davke ljudje in zavodi, ki glede dohodkov, niso ravno v največji stiski? Poslanec Vinarski je predlagal, da naj se v slučaju odklonitve Rennerjevega predloga, zviša davka prosti eksistenčni minimum letnih 2000 kron za 1800 kron in v slučaju odklonitve tudi tega predloga, naj se eksistenčni minimum zviša za 1600 kron. Pobijal je nadalje predloge meščanskih poslancev Banom in Buchinger. Predlogi bodo le omogočili, da se bo odmerjalo davke na velika posestva po starem privilegiranem sistemu. Velike latifunde in veliko industrijo naj se obdavčuje odstopno po prometu in prejemkih. Mesto obdavčevati leto za letom vedno v večji meri revne kmečke in delavske sloje, naj se obdavčuje veliko posest, veliko industrijo, kapitaliste in bogataše, ki imajo zadostnih dohodkov in za katere ni davčni izdatek ravno največja skrb.

Gospodarske krize ni! Zahodnočeško rudniško delniško društvo plača letos za vsako delnico 24 kron dividende. Dividenda je znašala v letih od 1902. do 1906. 10 do 16 kron, od tedaj pa dalje 20 kron. Dividenda še ni bila nikoli tako visoka kakor letos. Za premogovniški kapital torej ni krize. Železnice in tvornice so pokupile zaloge premoge, ker so se bale vojne.

Za javna predavanja je potrošila Švedska leta 1885. 15.000 K, leta 1904. 100.000 K, leta 1908. 200.000 K, in letos pa že 350.000.

150.000 žrtev alkohola. Iz Pariza javljajo časniške vesti: Ravnatelj javnih ubožnic in bolnišnic gospod Mirman, je predložil ministru statistiko, iz kater je razvidna umrljivost v letih 1906 do 1910. Zaključni uspeh tega poročila je: 150.000 Francozov, ki sedaj umirajo v cvetu svoje mladosti, bi utegnili živeti, če bi se odpravil alkoholizem. Nasprotniki parlamentarne republike so imenovali tretjo francosko republiko »država birtov«. In ne po krivici. Na podlagi parlamentarne republike vlada navidez suvereni narod. Poslanci so pravi sužnji volilcev, ne pa zastopniki. Ne sužnji vseh volilcev, kar je še slabše, nego sužnji takozvanih vplivnejših volilcev. In ni jih vplivnejših volilcev kakor so birti in trgovci z žganjem... Pustošenje alkohola ni omejeno na Francoskem le na neposredni vpliv alkoholizma in na umrljivost otrok. Mirman kaže, kako natančno se ujemata statistiki o umrljivosti za tuberkulozo in poraba alkohola. Leta 1910 je umrlo na Francoskem 85.088 oseb za tuberkulozo, to je, 217 od 100.000 prebivalcev, dočim znaša dotično število za Nemčijo, Italijo, Španijo 160, za Angleško in Belgijo 139. Vsa nevarnost te velike umrljivosti za tuberkulozo tiči v tem, da so tukaj žrtve večinoma mladi ljudje. Od 100 Francozov, ki umro v starosti 20 do 39 let, jih je 42 žrtev tuberkuloze. Da je boj proti alkoholu, ki ga naglašja ravnatelj Mirman res ono, kar utegne zmanjšati umrljivost, dokazuje to, da se je umrljivost otrok v resnici zmanjšala. Umrljivost otrok na Francoskem je padla že v letih 1906 do 1908. Od 1000 otrok jih umrje v prvem letu namesto 135 samo 100. Francija izkazuje tukaj manjšo umrljivost nego Nemčija, Belgija in Italija. Da je splošna umrljivost na Francoskem mnogo večja nego skoro v vseh drugih deželah, je vzrok alkoholizem in tuberkuloza, ki jo alkoholizem pospešuje.

L. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji „Adler“.

Vozna kolesa.

Ceniki zastoj in franko.

Priporočamo našim
-- gospodinjam --

== iz EDINE Slovenske Tovarne v Ljubljani. ==

KOLINSKO CIKORIJO!

== iz EDINE Slovenske Tovarne v Ljubljani. ==